

(החשך מעמוד 25)

שהביקוש האמיתי שלא הגיע לבורסה היה כפול לפחות.

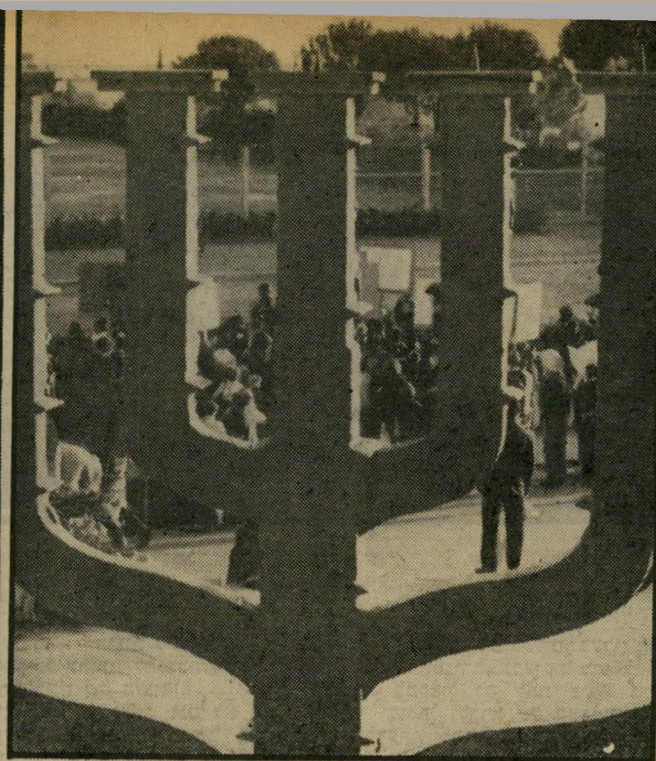
במשך שבוע ימים היה ביקוש למניות אלו בסכום של 30 עד 60 מיליון לירות ליום. חלק מכסף זה בא ממכירות של מניות בנק לאומי ודיסקונט. כפי שמוכיחים נתוני המחזור בבורסה, המראים כי המחיר זור במיסחר במניות בל"ל ודיסקונט ירד במחצית כאשר היו הביקושים לבנק הפועלים.

ביום השני בשבוע שעבר החליט בנק הפועלים ללמד את הספקולנטים לקח. הוא גייס את כל מניותיו ממוסדות ההסתדרות השונים, ואף ביקש וקיבל מניות שלו מן הבנקים האחרים. ביום השני הוא החל מציע מניות שלו בכמויות אדירות, גרם את ירידת שערי מניות הבנק לראשונה בשנים האחרונות. הירידה היתה של שבע נקודות. ביום השלישי גרם ירידה נור ספת, של חמש נקודות.

ההסתדרות. תחילה הוכח הספקולנטים בתדהמה. הופעת מניות בכמות כזו בידי הבנק היתה בלתי-צפויה. דבר דומה אירע חמישה חודשים קודם-לכן, כאשר הסתערו על מניות בנק החירח. הבנק נשאר או ללא מניות, ודומה היה כי הספקולנטים יצליחו להרים את השער ל-300 נקודות. ואז לפתע זרק הבנק לשוק מניות שביעיה מיליון לירות, שבר את הביקוש הוציא את הספקולנטים מהמשחק. כעבור זמן התברר כי הבנק רכש מן האוצר מניות של עצמו שהאוצר קנה בשעתו, וכמות זו עמדה לו ברגע האחרון. כאשר חזר בנק הפועלים על התרגיל, לא איבדו המסתערים את עשתונותיהם. ביוזם כי כמות המניות מוגבלת ל-250 מיליון לירות נקוב. ביום הרביעי הם המשיכו בהסתערות, וכאן הצטרף בנק לאומי לביקוש.

הביקוש של בנק לאומי גרם תדהמה בצמרת בנק הפועלים. ניתוח של הביקוש שים שנערך מדי יום הראה כי הם באים במפור, ממאות סניפים ברחבי הארץ, וכי לא ייתכן שהיה גורם אחד שעמד מאחורי. קרוב לוודאי שהביקוש בא מספקו לנטים שגררו אחריהם משקיעים ממימים. הבנק לא ייחס כל חשיבות לגירסה שקיים גורם המנסה להשתלט עליו, מן הסיבה הפשוטה שמניות-למוכ"ז אינן מקנות את השליטה גם אם יחזיק מישהו בכולן. הרי כישה היתה רק ניסיון להעלות שערי למסרת רווח מהיר. בנק הפועלים סבר כי אם יוריד בכוחה את שערי מניותיו ויש בור את אגדה המניות הנעות רק כלפי מעלה, ייצאו הספקולנטים מן המשחק. מכניסת בנק לאומי הוא לא הודאק. שיחה טלפונית עם ארנסט יפת, יו"ר הנהלת בנק לאומי, שינעה את יו"ר הני הלת בנק הפועלים יעקב לוינסון, כי הרי רכישה היתה ניסיון של איש בורסה לצי שות רווח בלא ידיעת הממונים עליו. בר שיחה טלפונית זו הובטחה יציאת בנק לאומי מן המשחק, ובנק הפועלים החליט לית על טאקטיקה חדשה: הוא יעלה את שערי המניות לרמה הגבוהה של לפני 10 ימים, כדי לפתור את הספקולנטים למכור ולהוריד את השערים, ובעתיד שוב לא יבטיח הבנק את שערי ויניח לשוק לקבוע אותם.

ביום החמישי היה המיסחר שקט, הבנק העלה את שערי בכמה נקודות, והכל ציפו לפתיחת המיסחר השבוע כדי לראות מי

מפגינים מאשדוד מוד בניין הכנסת טוב או רע

באשקלון ובהרצליה איימו ועדי עובדים בשביתות. מטה החירום שהקים הוועד-הפועל, התרכז במיבצע ההפגנת הגדול המיועד ליום החמישי השבוע. לפי התוכנית יצעדו רבבות פועלים, אליהם יצטרפו בני קיבוצים שיובאו באוטובוסים ובמשאיות, מכיכר מל-כיישראל בתל-אביב עד למישרד-האוצר שבקריה. הוועד-הפועל שם את יוקרתו על הפגנה זו ועושה כל מאמץ אירגוני כדי שהיא תצלית.

האפשרות למחאה אמיתית של מרבית הפועלים בארץ הוחמצה. ההסכנות של ההסתדרות שלוותה בתירוף האומלל האיר מר, רצינו כי ההתעוררות תבוא מלמטה ולא מגבוה, גרמה לכך שהממשלה יכלה לספוק כפיים בהנאה. הפועלים לא יצאו לחובות ולא עלו על בריקאדות, קשה היה להם למחות נגד מדיניות הממשלה שרוכס בחר בה.

הממשלה

ידיו והגורילה

הדרישה הראשונה של ידיו

עם כניסתו לממשלה

היתה לקבל שמירה אישית צמודה

כשסידרה הטלוויזיה הישראלית את הירידעה שלפיה הוצמד שומר-ראש לשרי האוצר, לא יכלו ידידיו של שימחה ארליך שלא לתמוה, אפשר להאשים את ארליך בכל מיני דברים, אך לא בפחדנות — ולא בדרישה לגינוני כבוד מהסוג של הגורילות המפורסמות.

אולם רק מעטים במישרד-ראש-הממשלה, שאילו כפופה יחידת שומר-ראש של האישים בישראל, ידעו את האמת: לשר-האוצר שימחה ארליך הוצמד שומר-ראש רק אחרי שסגן-ראש-הממשלה יגאל ידיו דרש וקיבל שומר-ראש צמוד לעצמו.

עד כה היה נהוג שרק את ראש-הממשלה שלה ושר-הביטחון מלווים שומר-ראש. הנהוג נבע מן הצורך הברור לשמור על חייו של דויד בן-גוריון המנוח, גם כאשר שר פרש בן-גוריון עדיין היה בתוקף הצור רך לשמור על חייו, ואז הוחלט כי גם לראשי ממשלה ושרי-ביטחון לשעבר יש להצמיד שמירה אישית של אנשי היחידה המיוחדת הזו.

במשך השנים גדלה היחידה ותפחה. נשיא המדינה קיבל אף הוא שומר-ראש. שרים בכירים היוצאים אל מחוץ לגבולות המדינה זוכים אף הם בשמירה אישית צמודה, אך כאשר הם נוחתים בממלכת-העופה בן-גוריון, מוסרת מהם ה-שמירה.

כיום יש בארץ חמישה אישים שלהם שמירה צמודה: ראש-הממשלה מנחם בגין, שריה-ביטחון עזר וייצמן, שריה-חוק משנה דיין (בגלל העובדה שהוא היה שרי-ביטחון), שריה-ביטחון לשעבר שימרון פוס וראש-הממשלה לשעבר גולדה מאיר.

האגו של ישעיהו, לפני כשנתיים דרש יושב-ראש הכנסת דאז, ישראל ישע-

רק אז התעורר המוסד הגדול. הוקם מטה חירום בראשותו של גדעון בן-ישראל, הועדה המרכזת ערכה מיספר ישיבות חירום שצולמו על-ידי הטלוויזיה. מועצת פור עלי חיפה, מועצת הפועלים הגדולה בארץ, ערכה ישיבה בה לא החליטה מאומה, אולם הקימה ועד מחאה פרטי משלה. מזכיר מועצת פועלי חיפה, משה ורטמן מיהר לבשר לעיתונות כי קיבל איום טלפוני אנונימי.

בני בריקאדות. המערכת הגדולה של יחסי-הציבור של ההסתדרות החלה בר פעולה, שהיתה אולי הפעולה המוצלחת היחידה השבוע. מיספר עשרות מפועלי אשדוד ערכו הפגנה ליד מישכן הכנסת, ושומרי הכנסת ידעו למסור כי היתה זו אחת ההפגנות העלובות ביותר שנראו ליד שער פלומבו. אשדוד כולה שובתת. קראו ההודעות לעיתונות, אך האמת היתה שליבה של אשדוד, הנגמל, לא שבת. התירוץ הרשמי לכך היה שוועד פועלי נמל אשדוד נעלב שלא התיעצו בו לפני השביתה. הסיבה האמיתית היתה שפועלי אשדוד חששו שמא יעבירו עוד אוניות מ-נמל אשדוד לנמל חיפה.

עובדי התחזוקה באל-על פתחו בשביר תה ששיתקה את החברה ליממה. אפשר היה אולי לקשור את השביתה עם התוכנית הכלכלית החדשה של הממשלה, אולם דובר ההסתדרות מיהר להודיע כי השביר תה של אל-על, אינה קשורה לכל העניין. 1500 פועלי אופקים ערכו אסיפה בת שעה וחצי ובנתניה נערכה גם כן אסיפה קצרה. התעשייה-האווירית איימה לשבות, אך הסתפקה באסיפת עובדים. משלחת מצומצמת של עובדי צה"ל הגיעה לוועד-הפועל ובישרה על הודעתה.

ביום השלישי האחרון נדמה היה כי מצב ההפגנות והשביתות משתפר. כבני-ברק נערכו שביתות ואסיפות באזור התעשייה. עובדי עריית חולון פתחו בשביתה. למרות שבעיר הוחלט רק על אסיפות מחאה.

יגבר על מי. אולם כאן נפלה המדיניות הכלכלית החדשה, והפנתה את תשומת הלב למישחק גדול בהרבה — המישחק על קופת המדינה.

ההסתדרות

הפגנות של יחסי-ציבור

הסכנות ההסתדרות הביאה

לכך שהמחאה עז

המהפך הכלכלי

הפכה לשרשרת של

הפגנות עלובות

תגובת ההסתדרות ותגובות הפועלים היו סימליות לתגובה הכללית. בעקבות המהפך הכלכלי, לא ידענו איך לאכול את זה, אמר אחד מראשי הוועד-הפועל. לא ידענו אם זה טוב או רע, הגיב אחד מראשי ועדי העובדים באזור התעשייה בר חולון.

אי הבהירות הכללית השפיעה גם על התגובה. בפני ההסתדרות עמדו מיספר אפר שריות תגובה. היא בחרה בקלה מכולן, בהססנית שבהן.

בעקבות התבטאויותי הנמרצות של מזכיר ההסתדרות ירוחם משל והתקפותיו על שריה-אוצר שימחה ארליך, נדמה כי תגובת ההסתדרות היתה חד-משמעית. היו שדיברו על שביתה כללית ומיידית ש-תשתק את הארץ כולה.

אולם ועדי העובדים ומועצות הפועלים שהמתינו להנחיות, הוראות או הצעות מ-בניין הוועד-הפועל, התאכזבו. ועד עובדי-התנועה בדואר תל-אביב היה זה שנתן את הכיוון להסתדרות עצמה. 300 מעובדיה צעדו כבר ביום האשון השבוע בצעדה מחאה ראשונה כנגד המדיניות הכלכלית מדרומה של תל-אביב לעבר בניין הוועד-הפועל.

מה לעשות?

הבורסה

המיסחר בבורסה ביום הראשון שאחרי המהפך התנהל בהתאם למצופה. שערי הצמודים עלו ב-8 ל-6 אחוזים, שערי איגרות-החוב הדולריות ירדו ב-10%, לאחר שבעליהם הרי וניחו את תוספת הפיחות ורצו למשמה. המניות נסחרו באווירת התחממות כששערי מניות רבות קופצות תוך דקות במאה נקודות ויותר.

מה שקרה בבורסה מוכיח כי ציבור המשקיעים למד שאחר כל פיחות עולות המניות עד שהן משיגות את תוספת הפיחות.

החוכמה היא לרכוש מניות ששעריהן יעלו מהר יותר. מניות של חברות שנכסיהן הן במטבע זר טובות יותר. כך למשל מניות בנק איגוד, העוסק בעיקר במימון היהלוי-מנים, צפויות לעלייה מהירה משערי שאר המניות ה-פינאנסיות. שערי איגוד עולים גם כי הבנק מכין הנפקה גדולה של זכויות וגם של מניות רגילות עם העדפה לבעלי המניות הקיימים.

מניות אי.די.בי. עלו בגלל ציפיות להנפקה מתוכננת של הבנק. אולם בגלל הפיחות ביטל הבנק את ההנפקה ו-